

Colòmbia viu en estat d'alerta

L'estratègia d'estendre el braç als paramilitars i d'aplicar més mà dura contra les FARC no ha servit per a eliminar el terrorisme a Colòmbia. A més, la pugna amb Veneçuela fa que es demani a Uribe que torni a optar al càrrec, encara que hagi de saltar-se la Constitució.

Un grup de soldats colombians participen en la presentació d'un nou comandament conjunt, destinat a la lluita contra les FARC, el dia 23 de

Àlvoro Uribe va assolir la presidència de Colòmbia l'any 2002 amb la promesa de posar fi al terrorisme, tant el perpetrat pels grups rebels d'esquerra, principalment les Forces Armades Revolucionàries (FARC), com també el dels grups paramilitars de dretes, creats pels terratinents els anys 80 per defensar-se, precisament, de l'acció dels primers. Això no obstant, set anys després de pujar al poder, el president Uribe no ha pogut frenar completament cap dels dos grups. Encara més, tot i l'increment del nombre de detencions, les FARC han demostrat fa poc que conserven una forta capacitat operativa. En aquest sentit, l'assassinat de Luis Francisco Cúellar, governador de la província de Caquetá, ha causat un fort impacte en la societat colombiana.

El governador Luis Francisco Cúellar va ser segrestat el dia 21 de desembre proppassat per un escamot de les FARC, l'anomenada columna Teófilo Forero. Segons que va publicar la premsa colombiana l'endemà, en veure's encerclats per un fort operatiu de la policia, i veient que el governador tenia dificultat per a caminar, els segrestadors van decidir de matar-lo i envoltar el seu cos amb explosius, per tal de poder fugir. Segons que va dir el president Uribe en una intervenció televisiva, el governador fou "degollat de forma miserable". L'assassinat d'aquest governador ha causat molta sorpresa a Colòmbia, sobretot perquè va passar en un moment en què el govern negociava un acord amb les FARC per a l'alliberament de dos militars segrestats.

Desafiament polític. Sens dubte, l'assassinat del governador de Caquetá significa un fort desafiament al president Uribe, sobretot per la categoria de la víctima, un home que, de fet, ja havia estat segrestat quatre vegades i que rebia protecció policíaca. Un expert en seguretat internacional consultat pel diari colombià *El Tiempo*, John Marulanda, declarava que "l'acció contra el governador de Caquetá és un desafiament de les FARC per a demostrar a Uribe la vulnerabilitat de la seva política de seguretat democràtica". Segons aquest expert, l'escamot que va perpetrar el segrest del governador va demostrar tenir molt bona informació i preparació. En una línia semblant, aquest mateix diari reconeixia en un editorial que, malgrat els esforços de la policia, les

desembre passat.

FARC conserven una gran capacitat d'actuació: "Aquest episodi mostra la capacitat terrorista d'una guerrilla que es troba tocada al lideratge, desmotivada a les files i desorientada a la cúpula. Subestimar la capacitat de les FARC de planejar segrestos d'alts funcionaris i cops militars com els dels darrers mesos és un enorme error que la societat no es pot permetre el luxe de cometre", advertia el diari *El Tiempo*.

L'assassinat del governador Luis Francisco Cúellar, a més, es va cometre quan feia pocs dies que s'havia sabut la fusió de les FARC amb un altre dels principals grups revolucionaris colombians, l'Exèrcit d'Alliberament Nacional (ELN). Si es confirma, aquesta unió donarà lloc a la formació d'una important força armada, perquè als efectius

que es calcula que tenen les FARC, uns 16.000, caldria afegir-hi els 9.000 que es diu que té l'ELN. Sigui com vulgui, el comandant en cap de les forces armades colombianes, el general Freddy Padilla, va restar importància a aquest anunci. "Aquesta aliança és impossible. Tenen disputes pel control territorial del narcotràfic i s'han matat entre ells", declarava Padilla en una entrevista radiofònica que recollia el diari colombià *El Espectador*. Aquest mateix diari publicava també l'opinió del ministre de Defensa de Colòmbia, Gabriel Silva, sobre aquesta aliança guerrillera, que qualificava d'"estratègia de supervivència i senyal de debilitat" dels rebels, cosa que, segons ell, demostra que la política del govern va per bon camí.

En aquest sentit, un informe de la policia colombiana, fet públic la setmana passada, feia balanç dels èxits de la campanya contra el terrorisme duta a terme durant l'any 2009. En concret, l'any passat la policia va detenir un total de 1.171 terroristes, i 31 més van perdre la vida de resultes de l'actuació de la policia. Del total de detinguts, 993 són de les FARC, 155 de l'ELN i 23 pertanyen a unes altres organitzacions. Segons aquest document, des de l'any 2007 la policia ha detingut 3.586 membres de grups guerrillers, dels quals 3.015 eren de les FARC. Segons la policia, a hores d'ara el principal repte és el desmantellament de la columna Teófilo Forero, responsable del segrest i assassinat del governador de Caquetá, Luis Francisco Cúellar.

Triple amenaça. A la dificultat que té el govern colombià per a liquidar les guerrilles de les FARC i de l'ELN, s'hi afegeix el problema de les organitzacions paramilitars *de dretes*, que defensen els interessos dels grangers colombians rics. De fet, l'estratègia duta a terme pel president Uribe reflecteix dues maneres diferents d'intentar resoldre l'amenaça del terrorisme. Si, d'una banda, Uribe ha optat per la via armada contra les FARC, d'altra ha obert un procés de "justícia i pau" per acabar el problema dels paramilitars; un procés que inclou la possibilitat que els membres d'aquestes organitzacions es puguin reintegrar a la societat a base d'una amnistia i ajuts econòmics, en canvi d'admetre els seus crims i com-

pensar les víctimes. Tanmateix, quatre anys després de començar a aplicar aquesta estratègia, moltes de les promeses fetes per Uribe no s'han complert, cosa que ha motivat que les víctimes s'hagin sentit traïdes, que la justícia s'hagi col·lapsat i que molts dels grups paramilitars hagin tornat a cometre actes violents. Així, molta gent que defensa els drets de les víctimes dels paramilitars reben amenaces o bé són assassinades pel fet de col·laborar amb les investigacions de la justícia. Fins i tot els jutges i els fiscals han estat víctimes d'atacs i d'assetjaments.

Les implicacions amb els paramilitars, a més, han arribat al nivell més alt. A principi del mes d'octubre passat es va reobrir una investigació contra el vice-president del govern colombià, Francisco Santos, per un suposat delictes de finançar un grup paramilitar. Durant tot el procés, els testimonis van implicar un total de 140 membres de les forces armades i més de 200 polítics –des de regidors municipals fins a senadors– en la guerra bruta. Es calcula que les organitzacions paramilitars colombianes són responsables de la mort de més de 24.000 persones i la desaparició d'unes 2.000.

Per a acabar-ho d'adobar, a la tensa situació que es viu a Colòmbia per la doble amenaça terrorista cal afegir-n'hi una altra: la del país veí, Veneçuela. El suport del president veneçolà Hugo Chávez a les FARC, afegit als moviments de tropes a la frontera amb Colòmbia, és vist des d'aquest país com una amenaça a la seguretat nacional. La setmana passada, Rodolfo Arango, un articulista del diari *El Espectador*, apuntava que "l'expansionisme de Chávez i el seu suport a les FARC deixarien Colòmbia en la conjuntura internacional més difícil de tota la seva història." Per això, segons aquest columnista, "creixen les veus a favor d'exceptuar les regles constitucionals de successió presidencial arran del perill clar i imminent que viu Colòmbia". Tot i que la Constitució colombiana no permet que Álvaro Uribe es pugui presentar a un tercer mandat, hi ha gent a Colòmbia que no hi veu cap més solució per a poder encarar totes aquestes amenaces.

Xevi Camprubi